

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Szüle József ügyvéd által képviselt felperesnek, a Gergelyné dr. Mohácsy Edit jogtanácsos által képviselt alperes ellen, kártérítés megfizetése iránt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2009. január 13. napján meghozott, 23.P.23.313/2006/28. számú ítélete ellen, a felperes részéről 29., az alperes részéről 30. és 31. sorszám alatt előterjesztett fellebbezések folytán, meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja és a marasztalási összeget 500.000 (ötszázezer) forintra, valamint annak 2003. augusztus 1-től járó kamataira leszállítja. Az alperest ezt meghaladó marasztaló rendelkezései tekintetében - a nem vagyoni kártérítési követelés kivételével - a keresetet elutasítja, az első fokú ítélet keresetet elutasító rendelkezéseit pedig helybenhagyja.

Az első fokú ítélet perköltségre és kereseti illetékre vonatkozó rendelkezéseit hatályon kívül helyezi és erre, valamint a nem vagyoni kártérítési követelés tekintetében az elsőfokú bíróságot újabb eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

A részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes 2003. június 13-án közlekedési balesetben megsérült; a bal lába sípcsontjának térdizület felé eső vége repedt meg. A balesetet az alperes biztosította okozta. A felperes baleseti sérülésének gyógytartama 2003. október 13-ig tartott. Önellátásra 2003. június 26-ig teljesen képtelen volt; eddig ápolásra szorult, 2003. június 26-tól, 2003. augusztus 4-ig gondozó szolgálatait kellett igénybe vennie, 2003. október 13-ig minden háztartási munka elvégzéséhez

kisegítőre volt szüksége, azóta csak a nehéz háztartási munkákat nem képes elvégezni. A felperes mozgás nehezítettségét döntő mértékben térdizületeinek természetes eredetű elfajulása okozza.

A felperes nyáridőben 'B' város központjától 4 km távolságra lévő tanyáján lakott, az év másik részét felváltva, 'B'-n és 'C'-n lakó gyermekeinél töltötte.

A felperes nyugdíjas. A baleset évében 3,4 ha bérelt földterületen dinnyét termelt.

Az alperes a felperesnek peren kívül a motorkerékpárjában esett károkra 33.000 forintot, egyéb dologi káaira 5.000 forintot, egy havi ápolására 10.000 forintot, egy havi gondozására 8.000 forintot, háztartási kisegítő költségeire kettő hónapra 12.000 forintot, ezt követően a nehezebb háztartási munkák elvégzéséhez igénybe vett háztartási kisegítő költségeire kettő hónapra 10.000 forintot, a dinnyeültetvényének öntözési költségeire 72.240 forintot, kettő heti élelemfeljavításra 4.200 forintot, nem vagyoni kártérítés címén 500.000 forintot fizetett.

A felperes keresetében a 2003. évben várt dinnyetermés értékesítésének elmaradásából származó 975.780 forint kára megtérítésére, 2004. január 1-től havi 33.000 forint jövedelemveszteség pótlására szolgáló járadék, 2003. június 13-tól a baleset napjától a gyógyszerköltségekre havi 5.000 forint, közlekedési többletköltségre havi 8.000 forint, a baleset napja és 2003. október 13. napja közötti időre háztartási kisegítő költségeire 360.000 forint, 2003. október 14-től pedig ugyanerre a célra havi 20.000 forint járadék és további 500.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest, hogy a felperes dinnyeértékesítésből származó elmaradt haszna fejében 870.150 forintot és 2003. augusztus 1-től járó kamatait, 2004. január 1-től havi 16.950 forint jövedelemveszteség pótlására szolgáló járadékot, 2003. októbertől háztartási kisegítő igénybevételével kapcsolatos költségekre havi 1.000 forint járadékot, a felperes ápolásával, gondozásával kapcsolatos költségekre az alperes által már kiegyenlítettten felül 4.000 forintot fizessen meg.

Az ítélelhozatalig lejárt járadéktartozás összegét 1.099.100 forintban állapította meg és kötelezte az alperest az egyes lejárt járadéktételek után úgynevezett középarányos időponttól a kamatok megfizetésére is.

Az ítélet indokolása szerint az elsőfokú bíróság 250.000 forint nem vagyoni kártérítést is megítélt, a nem vagyoni kártérítésben való marasztalásra vonatkozó rendelkezést azonban az ítélet rendelkező része nem tartalmaz.

Az elsőfokú bíróság az ítéletét a következőkkel indokolta:

Az alperes a Ptk. 346. § (1) bekezdésére figyelemmel a gépjármű üzemeltetőjének kötelező felelősségbiztosításáról szóló 171/2000. (X. 13.) Kormányrendelet alapján a felperes kárait köteles megtéríteni. A felperes 2003. évben bérelt földterületen dinnyét termelt. A területen csőkutató fúratott, öntözőcsöveket és 4 darab szórófejet, valamint egy úgynevezett MIA motorral hajtott szivattyút kapott haszonkölcsönbe. A baleset idején aszályos időjárás volt. Szükséges lett volna ezért a dinnyeültetvény öntözése. A MIA motor balesetveszélyessége folytán az öntözőberendezés kezelését a felperes nem

bízhatta másra. Az öntözés hiányában értékesítésre alkalmas dinnye nem termett. A mezőgazdasági szakértői vélemény szerint a felperesnek, ha a dinnyeföldet megfelelően öntözni tudja, a dinnyeértékesítésből 1.017.150 forint haszna származott volna. Ezzel szemben, még a balesetet megelőző értékesítésből csak 147.000 forint árbevételhez jutott. A különbözet, 870.150 forint a felperes elmaradt haszna, amit az alperes köteles megtéríteni. A felperes azt nem bizonyította, hogy 2003. évet megelőzően is folytatott dinnyetermesztést. A 2003. évi várható dinnyetermésből elérhető jövedelem alapulvételével a felperesnek - az egy évi jövedelmet hónapokra elosztva - havi 84.762 forint jövedelme származott volna. A felperes munkaképesség-csökkenése miatt a jövőben a dinnyetermesztéssel járó munkákat elvégezni nem képes. A munkaképessége csökkenésének azonban nagyrészt természetes eredetű megbetegedése az oka; a munkaképesség-csökkenése legfeljebb 20%-ban vezethető vissza a baleseti sérülésére. A felperes ezért a dinnyetermesztésből várt jövedelme egy hónapra eső részének 20%-ára, havi 16.952 forintra tarthat igényt kártérítési járadékként.

A felperes nem bizonyította, hogy az alperes által a perindítást megelőzően fizetett összeget meghaladó költségei keletkeztek az élelemfeljavítással és a gyógyszerbeszerzéssel kapcsolatban.

A felperes a balesetét követően is képes mind motorkerékpárral, mind pedig személygépkocsival közlekedni. Azt pedig nem igazolta, hogy a balesete előtt mennyit járt gyalog és mennyit kerékpárral, így nem volt megállapítható, hogy a gyalogos és kerékpáros közlekedés helyett a motorkerékpárral, illetve személygépkocsival való közlekedés milyen többletköltségekkel jár.

A felperesnek 4 hónapig volt szükséges ápoló és gondozó szolgálataira. Az első 2 hónapra havi 12.000 forintot, a 3-4 hónapra havi 1.000 forintot az alperes már megfizetett. A tartozása így 4.000 forint.

2003. október 13-tól a felperesnek háztartási kisegítőre van szüksége. Mivel a munkaképesség csökkenése, mely a háztartási munkák elvégzésében gátolja, csak 20%-ban függ össze a baleseti sérülésével, a háztartási kisegítő igénybevételének havi 5.000 forintos költsége 20%-ára, havi 1.000 forintra tarthat igényt. Az ítélelhezatalig lejárt járadéktartozás 61.000 forint.

A felperes életének elnehezülését mozgáskorlátozottsága okozza, amely döntően természetes megbetegedésének a következménye, s csak kisebb részben a baleseti sérülésé. Ezt mérlegelve, a felperes az alperes által megfizetett 500.000 forinton felül 250.000 forint nem vagyoni kártérítésre tarthat igényt.

A felperes javára perköltséget megállapító döntését azzal indokolta, hogy az alperest jogtanácsos képviselte, ezért az alperesnek a jogi képviseletével kapcsolatos költsége nem volt.

A peres felek fellebbezéseikben az első fokú ítélet részbeni megváltoztatását kérték; a felperes akként, hogy az ítéltábla kötelezze az alperest 2004. január 1-től a gyógyszerköltségekre havi 5.000 forint, a közlekedési többletköltségre havi 8.000 forint járadék megfizetésére, a háztartási kisegítő igénybevételével kapcsolatos, az elsőfokú bíróság által 1.000 forintban megállapított járadékot havi 5.000 forintra, a nem vagyoni kártérítést pedig 500.000 forintra emelje fel; az alperes akként, hogy az ítéltábla a keresetet teljesen utasítsa el.

A felperes arra hivatkozott, hogy a gyógyszerek szedésére a baleseti eredetű egészségkárosodása miatt is, és nem csak a természetes eredetű egészségkárosodása miatt kényszerül rá. Közlekedési többletköltségei is vannak. A háztartási kisegítő költségeire a járadékot, úgyszintén a nem vagyoni kártérítést is, az elsőfokú bíróság túlzottan alacsony összegben állapította meg.

Az alperes előadta, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a mezőgazdasági szakértő véleményét, miszerint a teljes dinnyeültetvény öntözéséhez 2 csőkútra, legalább 8 szórófejre és 2 szivattyúra lett volna szükség. Az öntözés a felperes rendelkezésére álló berendezésekkel ezért akkor sem lett volna megfelelő, ha a felperest nem éri baleset. A balesetet megelőzően egyébként a felperes az öntözést el sem kezdte. A felperesnek villanymotor beszerzéséről kellett volna gondoskodnia, amivel a szivattyú biztonságosan működtethető lett volna. A villanymotor beszerzési költségeire az általa peren kívül fizetett összeg fedezetet nyújtott volna. Hangsúlyozta, hogy a felperes életkoránál és természetes eredetű megbetegedéseinél fogva dinnyetermesztésre akkor is alkalmatlan lett volna, ha nem éri baleset. A felperes jövedelemveszteség pótlására szolgáló járadékigénye ezért megalapozatlan. A felperes háztartási kisegítő igénybevételére is előrehaladott kora és sorsszerű megbetegedései miatt szorul rá, ezért ezen a címen is alaptalanul támasztott járadékigényt.

A már kifizetett 500.000 forint nem vagyoni kártérítés a felperes balesettel kapcsolatos hátrányait kiegyenlítette, a további nem vagyoni kártérítési igénye így ugyancsak megalapozatlan.

Tévesnek tartotta az elsőfokú bíróságnak azt a jogi álláspontját, hogy a jogtanácsost munkadíj nem illeti meg, ezért a perköltség megállapításánál az alperes oldalán jogi képvisellel járó költséget nem lehet értékelni.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy az alperes fellebbezése részben alapos, a felperes fellebbezése pedig alaptalan.

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást az elsőfokú eljárásban beszerzett igazságügyi mezőgazdasági szakértői vélemény alapján kiegészítette a következőkkel: a dinnyeültetvény öntözéséhez 2 fűrt kútra, 8 szórófejre és 2 szivattyúra lett volna szükség; csak ilyen öntözőrendszerrel lehetett volna elegendő mennyiségű, azaz 10 naponta mintegy 20 mm (m²-ként 20 liter) öntözővizet a dinnyeföldre kijuttatni. A meglévő öntözőberendezéssel csak a növényeket lehetett volna életben tartani, illetve a kipermetezhető öntözővíz az optimálisnál kisebb dinnyetermés elérését eredményezte volna.

A felperes járadékkövetelését illetően az ítéltábla az elsőfokú bíróság jogi álláspontjával nem értett egyet.

Ha a baleseti sérült a munkáját természetes eredetű megbetegedései ellenére is el tudta látni a balesete előtt, a természetes eredetű megbetegedéseknek a jövedelemveszteségek pótlására szolgáló járadékkövetelés szempontjából nincs jelentősége. Kármegosztásnak tehát ilyen esetben nincs helye. Ha azonban a baleseti sérült a jövőben természetes eredetű megbetegedései vagy egyéb ok folytán a jövőben a munkáját bizonyosan nem tudná ellátni, járadékra nem tarthat igényt.

A felperes munkaképesség csökkenését a baleseti eredetű sérülése csak elhanyagolható mértékben okozta. A felperes mozgáskorlátozottsága mindkét térdizülete elfajulásának a következménye. A felperes úgynevezett sorsszerű megbetegedése folytán kialakult egészségi állapota tehát egyébként sem teszi lehetővé, hogy saját munkaerejét hasznosítva foglalkozzon dinnyetermesztéssel. Minthogy a felperes munkaképesség csökkenését a természetes eredetű megbetegedései okozzák („életvitelének elnehezültsége és a perbeli sérülés maradványállapota közötti rész-oki összefüggés nem döntő nagyságrendű”, 15. sorszám alatti orvosszakértői vélemény 2. oldal) és a jövőben nehezebb háztartási munkák elvégzésére baleseti sérülései hiányában sem lett volna képes, ezért mind a jövedelem kiesés pótlására szolgáló, mind pedig a háztartási kisegítő igénybevételével, valamint a közlekedési többletköltségekkel kapcsolatos járadékkövetelése is megalapozatlan volt.

A felperes 2003. évben idegen munkaerő igénybevételével foglalkozott dinnyetermesztéssel. A mezőgazdasági szakértői véleményben megjelölt mennyiségű és értékű dinnyetermése akkor lett volna, ha az ültetvényt öntözni tudja. A megfelelő öntözésnek azonban nem voltak meg a feltételei. A felperes öntözési lehetőségeinek kihasználásával a növények pusztulása lett volna bizonyosan megakadályozható és a megfelelő öntözéssel az elérhetőnél mindenképpen kisebb dinnyetermése lett volna. A ténylegesen meglévő öntözési lehetőség mellett a dinnyetermés mennyisége pontosan nem állapítható meg, így nem határozható meg pontosan a felperes 2003. évi dinnyetermés értékesítéséből várt, de elmaradt haszna sem.

A Ptk. 359. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy „ha a kár mértéke - akár csak részben - pontosan nem számítható ki, a bíróság a károkozásért felelős személyt olyan összegű általános kártérítés megfizetésére kötelezheti, amely a károsult teljes anyagi kárpótlására alkalmas.”

Az ítéltábla a felperes 2003. évben kiesett dinnyetermés miatt elmaradt hasznát mérlegeléssel, a Ptk. 359. § (1) bekezdése alapján általános kártérítésként 500.000 forintban állapította meg.

Az ítéltábla a fentebb kifejtettekre tekintettel, az első fokú ítélet fellebbezett részét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a marasztalási összeget leszállította, a leszállított marasztalási összeget meghaladó részében a keresetet elutasította. Az első fokú ítéletnek a keresetet elutasító rendelkezéseit pedig helybenhagyta.

Az ítéltábla az első fokú ítéletet a nem vagyoni kártérítés tekintetében érdemi másodfokú elbírálásra nem tartotta alkalmasnak, mert az első fokú ítélet rendelkező része az indokolásával ellentétben, a felperes nem vagyoni kártérítési követeléséről döntést nem tartalmaz. Mivel az elsőfokú bíróság a tárgyalás berekesztését követően, határozathirdetésre tűzött ki időpontot, az ítélet kihirdetéséről ítéleti feljegyzés nem készült, így az ítélet szóban forgó hiányossága kijavítással nem volt orvosolható; a kihirdetett ítéletnek ezért a már írásba foglalt ítélet rendelkező részét kellett tekinteni. Ebből pedig az következik, hogy az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártérítésre vonatkozó döntést nem hirdetett ki.

A Pp. 218. §-a értelmében az ítéletet a tárgyalás napján ki kell hirdetni, ha a bíróság a kihirdetés napját elhalasztja, az ítéletet a kihirdetés napjáig írásba is kell foglalni. A határozat kihirdetése a rendelkező rész felolvasásából és az indokok rövid ismertetéséből áll.

Az ítélet kihirdetésének elmulasztása lényeges eljárási szabálysértés, ugyanis az ítélet a kihirdetéstől köti a bíróságot. Mivel az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártérítéssel kapcsolatos ítéleti rendelkezését nem hirdette ki, az ítélet az eljárási szabályoknak nem felel meg, ezért az ítélőtábla a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján a nem vagyoni kártérítés tekintetében az elsőfokú bíróságot újabb eljárásra utasította.

A részítéltre tekintettel a perköltségviselésről majd az elsőfokú bíróságnak kell döntenie az eljárást befejező határozatában. Az alperesi fellebbezés kapcsán az ítélőtábla rámutat, hogy a jogtanácsosi munkadíjat is perköltségként kell értékelni.

Budapest, 2009. december 4.

. Molnár Ambrus s. k. a tanács elnöke, Dr. Szücs József s. k. előadó bíró, Dr. Németh László s. k. bíró